

הטיפול בתביעות להשתתפות בתשלומי פנסיה

במסגרת ההסכמים לרציפות זכויות פנסיה

כללי

1. בשנים 1975 – 1976 נחתמו הסכמים לרציפות זכויות פנסיה בין מרכז השלטון המקומי (המאגד את הרשויות המקומיות) לבין ממשלת ישראל, הסתדרות עובדי המדינה, הסתדרות הפקידים עובדי מנהל ושירותים, ו-7 קרנות פנסיה.
2. על פי ההסכמים, על הגוף בו עבד העובד ערב צאתו לגמלאות (להלן: "הבעלות האחרונה"), לשלם את מלוא הפנסיה מכל הגופים הקודמים השותפים להסכם שבהם צבר העובד זכויות פנסיוניות.
3. המוסדות/הגופים הקודמים בהם עבד העובד וצבר זכויות פנסיוניות, יעבירו לבעלות האחרונה, המשלמת את הקצבה לעובד, את חלקם בקצבה לה זכאי העובד.
4. בהסכמים כלולים גם תשלומים לשאריו של עובד.
5. הביקורת בדקה את אופן יישום הסכמי הרציפות זכויות פנסיה בעירייה כאשר העירייה היא "הבעלות האחרונה" – דהיינו, המשלמת את הפנסיה ותובעת את החלק היחסי מגופים אחרים, וגם כאשר היא "רשות מעבירה" – המעבירה את החלק היחסי של הפנסיה לגופים אחרים מהם יצאו עובדיה לשעבר, לפנסיה.
6. לצורך הבדיקה נפגשה הביקורת עם:
מת"ש: מנהל האגף וסגנו, פקידת שכר, אחראית שכר גמלאים, ממונה הנהח"ש.
משאבי אנוש: מנהל האגף, ממונה פרישה ופיצויים, ממונה תקנות ות"ש.
אגף החשבות: מנהל מח' הנהח"ש מרכזית.
7. איסוף הממצאים לדוח נעשה במהלך החודשים ינואר – מאי 2009.

ממצאים

העירייה כבעלות אחרונה

8. הסכמי רציפות זכויות פנסיה חלים על עובדים הזכאים לפנסיה תקציבית מכמה מקומות עבודה, ועל שאיריהם.

9. בשנת 2001 נחתם הסכם קיבוצי בין השילטון המקומי ושלוש הערים הגדולות לבין הסתדרות העובדים החדשה בעניין מעבר מפנסיה תקציבית לפנסיה צוברת. עם המעבר לפנסיה צוברת, צפוי כי בטווח הארוך מספר העובדים הכלולים בהסדר הסכמי רציפות זכויות פנסיה, ילך ויצטמצם.

10. נכון לחודש דצמבר 2008 הופיעו במערך כח אדם 150 פנסיונרים ו-22 שאירים שנכללו בהסדר רציפות הזכויות, ושהעירייה תבעה בגינם השתתפות מוסדות אחרים בפנסיה. ל-9 מהם תביעת השתתפות בפנסיה הייתה ליותר ממוסד אחד. סה"כ הוגשו 182 תביעות להשתתפות ממוסדות אחרים.

להלן התפלגות מקבלי הקצבה, הכלולים במסגרת הסכמי רציפות הזכויות, לפי גיל:

גיל	מס' פנסיונרים	מס' שאירים	סה"כ
+ 90	1	3	4
89 - 80	21	9	30
79 - 70	67	5	72
69 - 65	35	3	38
64 - 60	22	--	22
59 - 50	4	2	6
סה"כ	150	22	172

סכום הפנסיה של האוכלוסיה הנדונה הסתכם בחודש 10/08 לסך – 1,061 אש"ח. על סכום זה משלמת העירייה עוד 79 אש"ח (7.5%) מס שכר. דהיינו, העלות הכוללת של תשלומי הפנסיה, ששלמה העירייה, לפנסיונרים ושאירים, במסגרת ההסכמים לחודש הנדון, הייתה כ- 1,140 אש"ח.

מתוך סכום זה, סכום ההשתתפות שנדרש מהגופים החיצוניים היה כ- 346 אש"ח. 55% מסכום זה, כ- 191.5 אש"ח, נתבעו ממוסד האוצר והיתר מרשויות מקומיות ומקרנות פנסיה.

הטיפול באגף משאבי אנוש

11. במשך שנים, נקודת המוצא של אגף משאבי אנוש הייתה כי העובד אמור לדעת על זכאותו להיכלל בהסדר, ולבקש לצרף את זכויות הפנסיה שצבר במקומות עבודה קודמים, לאלה שצבר בעירייה. לא תמיד עובדים היו ערים לזכויותיהם בעת קבלתם לעבודה בעירייה, ולא תמיד האגף יזם הבאת המידע לעובדים.

בתגובה לטיטוט הממצאים, מתאריך 29/07/09, מסר מנהל אגף משאבי אנוש כי "התהליך עדיין לא מוסד וימוסד בתהליך קליטת עובד חדש כשדה חובה בשאלון הקליטה. בנוסף... בשנת 2004 פרסם אמ"א חוזר הודעה לעובדים בנושא רציפות זכויות, וחוזר נוסף יפורסם בשנת 2009".

12. עובד המבקש להעביר זכויותיו, אמור לבקש הסכמת מקום עבודתו הקודם או קרן הפנסיה שלו ("הבעלות המעבירה"), והסכמת העירייה ("הבעלות המקבלת"). ההסכמה מתבטאת בחתימה על טופס ייעודי. אגף משאבי אנוש מסייע לעובד במילוי ובמשלוח הטופס. באגף מנוהל ספר עזר שבו נרשמים עובדים שהטיפול בעניינם הסתיים. המעקב אחר הטיפול בעובדים שעניינם טרם הסתיים, נעשה ידנית.
13. אם הבעלות המעבירה מאשרת שהעובד הועסק על ידה וכי היא מסכימה להעביר לעירייה את השתתפותה בגמלה, הטופס מוכנס לתיקו האישי של העובד כשהוא חתום ע"י שלושת הצדדים.
14. עד שנת 2008 לא היה ציון במערך כוח אדם הממוחשב לקיום הסדר רציפות זכויות פנסיה לעובד. משנת 2008 נפתחה אפשרות לדיווח, אבל הדיווח נעשה רק למצטרפים חדשים להסדר. הדיווח הוא לצורך אינפורמטיבי בלבד.
- בתגובה לטיטוט הממצאים, מתאריך 29/07/09, מסר מנהל אגף משאבי אנוש כי: "**במסגרת תכנית העבודה לשנת 2009 קיים יעד של טיוב נתונים היסטוריים למערך משאבי אנוש, והזנה לגבי רציפות זכויות משנת 1995 תסתיים עד סוף 2009.**"
- בתאריך 1.11.09 עדכן מנהל האגף כי טיוב הנתונים יסתיים עד סוף הרבעון הראשון של שנת 2010.
15. במערך כוח אדם הממוחשב אין נתונים על מקומות עבודה קודמים של העובד. כתוצאה מהאמור לעיל, לא ידוע כמה מהעובדים, שטרם הגיעו לגיל פרישה, כלולים או עשויים להיות כלולים בהסדר.
- בתגובה לטיטוט הממצאים, מסר מנהל האגף כי "**החל מ- 1.4.08 קיימת במערך משאבי אנוש האפשרות לתעד את מקומות העבודה הקודמים של העובדים הנקלטים לעבודה בעירייה, המערכת שפותחה לצרכים שונים מצוייה בשימוש שוטף של סגלי משאבי אנוש. להערכתנו, ב- 01.01.10 תהייה מערכת מטייבת והנתונים יהיו מלאים משנת 1995.**"
- בתאריך 1.11.09 עדכן מנהל האגף כי טיוב הנתונים יסתיים עד סוף הרבעון הראשון של שנת 2010.
16. כחצי שנה לפני שעובד עומד לפרוש לגמלאות, או במקרים שעובד פורש פרישה מוקדמת ולאחר גיל 60, מעיין ממונה פרישה ופיצויים בתיקו האישי של העובד, המכיל חומר על ההסטוריה התעסוקתית שלו בעירייה, ומשווח איתו. אם נמצא טופס הסכמה של הבעלות המעבירה להעביר את חלקה בתשלום הגמלה, מכין הממונה מכתב לאותו מוסד בצרוף צילום טופס ההסכמה, ומבקש אישור לתשלום ולאחוזי הפנסיה שהמוסד מתחייב להעביר לעירייה.

אם בשיחה מתברר כי העובד הועסק בעבר במוסד שנכלל בהסדר רציפות הזכויות, ולא פעל במשך שנות עבודתו לקבלת אישור על הסכמת המוסד להשתתף בעלות הפנסיה במסגרת ההסדר, פועל האגף, יחד עם העובד, לקבלת האישור.

17. עם קבלת האישור, מעביר ממונה פרישה ופיצויים את האישור למת"ש בצירוף טופס "אישור גמלאות" בו הוא מציין את שיעור הפנסיה שנקבע ע"י העירייה ושיעור הפנסיה הנגרר מהגוף המעביר. תפקיד מת"ש בהמשך הוא לשלם את קצבת הפנסיה או השאירים במלואה, ולתבוע את החלק היחסי מהבעלות המעבירה.

18. ישנם מקרים שעובד פורש פרישה מוקדמת לפני גיל 60, ויש בתיקו הסכמה עקרונית של רשות מעבירה להשתתף בחלקה היחסי בעלות הפנסיה של העובד. רשות מעבירה אינה חייבת במקרה זה להעביר את חלקה, אלא רק במקרים שהעובד יצא לגמלאות בגיל הקבוע בחוק, או לאחר גיל 60 ובתנאי שאינו עובד.

אם הרשות המעבירה מסכימה להשתתף – האישור מועבר למת"ש על מנת שיפעל לגבות את הכסף מדי חודש.

אם הרשות אינה מסכימה להשתתף, אזי יש להמתין עד שלעובד/הגמלאי ימלאו 60 ואז לפנות שוב לרשות המעבירה.

אין באגף משאבי אנוש או במת"ש מנגנון התראה על עובדים שפרשו לפנסיה מוקדמת לפני גיל 60, וכלולים בהסדר רציפות הזכויות שיש להפעילו עם הגעת העובד לגיל 60. במועד הביקורת, הגורם שאמור לעורר את התהליך, הוא העובד.

בתגובה לטיוטת הממצאים מסר מנהל אגף משאבי אנוש כי "אכן לא קיים מנגנון בקרה ממוחשב המתריע על מקרים מסוג זה – אמ"א יבדוק אפשרות להקמת מנגנון כזה. יש להדגיש כי החובה לבדיקת זכויותיו והתשלום ע"י הבעלות המעבירה חלה בראש ובראשונה על הגמלאי".

מנהל מת"ש מסר כי "אכן לא קיים כיום מנגנון התראה במת"ש על עובדים שפרשו לפנסיה מוקדמת לפני גיל 60, ובכוונתנו לבחון אפשרות הקמת מנגנון התראה בשיתוף עם אגף משאבי אנוש".

19. פטירת עובד/גמלאי/שאר

א. במקרים שעובד שנפטר במהלך שירותו בעירייה, הטיפול בזכויות שאריו נעשה ע"י צוות הכולל את סגן מנהל מת"ש, ממונה פרישה ופיצויים, פקיד משאבי אנוש ביחידה, ועובדת רווחה.

אם מתברר שלעובד היה הסכם רציפות זכויות עם גוף אחר, פונה ממונה פרישה ופיצויים לאותו גוף לתביעה של החלק היחסי.

במקרים שעובד היה זכאי להשתתפות מקום עבודה קודם בפנסיה עקב הסדר רציפות זכויות, ובעת פטירתו לא היה בתיקו האישור העקרוני על הסכמת מקום עבודתו הקודם להעביר את חלקו היחסי בפנסיה, אפשר שמשפחתו של העובד תפגע מכך כספית.

ב. פטירת גמלאי: מידע על פטירת גמלאי יכול להתקבל ממשפחתו או עקב בדיקה חודשית שנעשית באחריות מת"ש מול נתוני משרד הפנים. במקרה זה נעשה דיווח למערך כוח-אדם, ובן הזוג/השאיר מדווח למערכת. חישוב גמלת השאירים נעשה ע"י מערכת מל"מ (60% מהקצבה של הגמלאי ולא יותר מ- 40% מהמשכורת הקובעת). מת"ש מדווח לרשות המעבירה על שינוי סכום הדרישה עקב הפטירה.

ג. פטירת שאיר: אם אין שארים נוספים, הגמלה מופסקת ואיתה התביעה מהרשות המעבירה.

ד. כאמור, מידע על גמלאי או שאיר שנפטרו מגיע, בין השאר, בעקבות בדיקה מול נתוני משרד הפנים.

בנוסף, נדרשת "הצהרת חיים" מגמלאים השוהים דרך קבע בחו"ל. אי קבלת הצהרת חיים גם לאחר משלוח תזכורות, תביא להפסקת תשלום הגמלה.

בתגובה לטיוטת הממצאים מסר מנהל אגף משאבי אנוש כי "...עפ"י הדין מחוייב גמלאי המתגורר בחו"ל לשגר מדי 6 ח' "אישור חיים קונסולרי"... האחריות למעקב מומלצת על הגורם המבצע את התשלום – מת"ש..."

מנהל מת"ש מסר כי "מדי חודש מתבצע אימות פרטי גמלאים/שאירים עם מרשם התושבים, ופרטי הגמלאים/נפטרים באותו חודש מדווחים למערכת כוח אדם והשכר, ובהתאם מופק תשלום הגמלה. נדגיש כי "הצהרת חיים" נדרשת כשלוש פעמים בשנה אך ורק מגמלאים השוהים דרך קבע בחו"ל (מעל חצי שנה), ובעקבות אי קבלת "הצהרת חיים" מופסק תשלום הגמלה לאחר תזכורות שלא נענו..."

הטיפול במת"ש

20. אחראית שכר גמלאים במת"ש מקבלת את החומר מממונה פרישה ופיצויים באגף משאבי אנוש, ומחשבת את שיעור (אחוזי) הפנסיה לעובד:

א. אם העובד גורר זכויות פנסיה עקב עבודתו במשרד ממשלתי או ברשות מקומית, אזי האחוז המדווח יהיה שיעור הפנסיה שאישרה לו העירייה ועוד שיעור הפנסיה שהוכר לו ממקום עבודתו הקודם. סכום הפנסיה לתשלום יהיה שיעור הפנסיה הכולל מוכפל בסכום המשכורת הקובעת של העובד.

ב. אם מדובר בגרירת פנסיה מקרן פנסיה, אזי מבצעים חישוב ידני של שיעור הפנסיה הנובע מהסכום אותו מסכימה קרן הפנסיה להעביר לעירייה מתוך המשכורת הקובעת לצורך חישוב הפנסיה. הוסבר לביקורת כי החישוב נדרש מכיוון שכאשר מדובר בקרנות פנסיה,

קיים הפרש בין המשכורת הקובעת לפי חישוב קרן הפנסיה לבין המשכורת הקובעת לפי חישוב העירייה (בד"כ, הסכום לפי חישוב העירייה גבוה יותר). מנהל מת"ש הסביר כי "קרן הפנסיה (הותיקה) אשר משתתפת בגמלתו של גמלאי העירייה על פי הסכם רציפות", מבצעת זאת בהתאם לזכויות שנצברו אצלה".

אחראית שכר גמלאים מדווחת למערכת הממוחשבת של כוח אדם את שיעור הפנסיה המחושב על פי הסכום המועבר ע"י קרן הפנסיה ועוד שיעור הפנסיה שאושרה ע"י העירייה.

הדיווח כולל גם את קוד הגוף ממנו יש לדרוש השתתפות בתשלום הפנסיה של העובד, ותאריך התחולה.

21. במהלך עיבוד השכר החדשי שנעשה במל"מ, מופק דוח "השתתפות מוסד חיצוני בגימלה". הדוח ממוין לפי קוד מוסד/שם מוסד ורשימת העובדים בגינם זכאית העירייה להחזר יחסי של תשלום הפנסיה, אחוז המשכורת שדווח, סכום הפנסיה ברוטו, אחוז השתתפות המוסד המעביר, סכום ההשתתפות, מס שכר (שיש לתבוע מהמוסד המעביר בנוסף לאחוז ההשתתפות), וסה"כ ההשתתפות.

22. אחראית שכר גמלאים בודקת מדי חודש את הדוח, ומאשרת אותו. אם בבדיקה נמצאו סכומים לא מדויקים, למשל עקב תשלומים רטרואקטיביים שיש לתבוע מהרשות המעבירה – חישוב שמערכת מל"מ אינה מבצעת – אחראית שכר גמלאים מבצעת חישוב ידני ומצרפת אותו לסכום אותו יש לתבוע מהרשות המעבירה.

בתגובה לטיוטת הממצאים, מתאריך 27/07/09, מסר מנהל מת"ש כי נעשית הערכות "להצגה נפרדת בתלושי הפנסיה של הפנסיה מהעירייה עבור תקופת עבודה בעירייה והפנסיה מקרן הפנסיה עבור עבודה במקום עבודה קודם". בנוסף, יפעלו מת"ש ואגף משאבי אנוש לביצוע חישוב ממוכן, הכולל הפרשים למפרע בנוגע לדרישה לקבלת השתתפות מהגוף המשתתף בתשלום הגמלה.

23. חישוב השכר, כולל הפנסיה, והפקת דוח "השתתפות מוסד חיצוני בגימלה", נעשים על סמך נתונים המוזרמים למל"מ, אחת לחודש, ממערך כוח-אדם.

בבדיקתנו נמצא מקרה אחד שבו אחוז ההשתתפות בפנסיה שהיה מדווח במערך כוח-אדם, היה שונה מזה שהיה רשום במערכת השכר במל"מ במשך תקופה ארוכה, ותוקן ע"י מתכנתת רק בעקבות הביקורת (8.59% לעומת 9.02%).

לשאלת הביקורת מסר ראש תחום בכיר משאבי אנוש באגף המחשוב כי הנתון עודכן בזמנו במערכת מל"מ באמצעות ממשק. בשנים האחרונות העידכון נעשה באמצעות ממשק יומי המעביר רק שינויים. מאחר ובנתון זה לא נעשו שינויים, הוא נשאר כפי שהוא במל"מ.

בתגובה לטיטוט הממצאים מסר מנהל מת"ש לביקורת כי "המקרה הנוכח בסעיף זה מתייחס לפער בין שיעור ההשתתפות בקובץ כח אדם לבין שיעור ההשתתפות בדוח המוכן ע"י מל"מ. ...פער זה בא לידי ביטוי בהצגת הנתון בדוח אך התחשיב נעשה עפ"י שיעור 8.59% שהוא השיעור הנוכח. החל מחודש מרץ 2009 הנושא תוקן. ... כל המקרים האחרים נבדקו אחד לאחד ונמצאה התאמה בין מערך כח אדם לבין דוח ההשתתפות."

24. הדוחות מועברים מאחראית שכר גמלאים לאישור סגן מנהל מת"ש, ובהנחייתו נעשית פנייה במכתב לכל הרשויות המעבירות. במכתב מצויין הסכום הכללי לתשלום, ואליו מצורפת רשימה של העובדים בגינם נתבע הסכום, ופרוט הסכומים לכל עובד. מכתבי הדרישה יוצאים כשלושה שבועות לאחר קבלת הדוחות. בתגובה לטיטוט הממצאים מסר מנהל מת"ש כי "מכתבי הדרישה נשלחים כשבועיים – שלושה לאחר קבלת דו"ח ההשתתפויות מחברת מל"מ, וזאת בשל הצורך לבדוק את הנתונים."

הרישום ובקרת התקבלים

25. המעקב והבקרה על הסכומים המתקבלים נעשה ע"י פקידת שכר וע"י ממונה הנהח"ש במת"ש. הראשונה מטפלת בסכומים הנתבעים מרשויות מקומיות וקרנות פנסיה, והשנייה בסכומים הנתבעים ממשד האוצר. הבקרה נעשית ע"י הצמדה של מסמך התשלום למכתב שנשלח למוסד המעביר.

26. שתי הפקידות אחראיות גם לרישום בספרים של התקבלים מהמוסדות. הרישום נעשה ביום שבו מתקבל במת"ש אישור המוסד המעביר על ביצוע התשלום, ובשתי פקודות יומן נפרדות הנרשמות באותו יום, והוא כולל:

א. חיוב המוסד המעביר - זיכוי חשבון "השתתפויות בפנסיה ושמירת זכויות".

ב. חיוב הבנק - זיכוי המוסד המעביר.

אם לא מתקבלת במת"ש אסמכתא להעברת הכספים סמוך למועד ביצוע התשלום, הרישום יתבצע רק לאחר ביצוע התאמת בנקים באגף החשבות.

בתגובה לטיטוט הממצאים מסר מנהל מת"ש כי "באחריות סגן מנהל מת"ש מתנהלת רשימת מעקב של כל הגופים המשתתפים שנועדה לוודא קבלת תשלום מכל המוסדות הללו. כאשר מוסד לא שילם את חלקו בגין חודש מסויים, נשלחת אליו תזכורת עם שיגור הדוח של החודש הבא. אם בסופו של דבר לא יתקבל התשלום, ישלח לאותו מוסד מכתב עם עותק לגמלאי ובו הודעה על הפסקת ההשתתפות בגימלה עד להסדרת החוב."

27.

מהסעיף הקודם עולה כי חשבונות המוסדות המעבירים צריכים להיות ביתרה אפס.

בבדיקת 21 חשבונות של מוסדות שהעבירו לעיריית תל אביב – יפו כספים בגין הסכמי הרציפות נמצא כי בעשרה מהם נמצאו יתרות שנגררו משנים קודמות, להלן הפירוט (הנתונים נכון לתאריך 21/1/09):

מס"ד	שם המוסד	יתרה לחודש 12/2008 (חובה/זכות)	הערות
1	מבטחים	28,030	הסכום נגרר לפחות משנת 2005
2	ק.ג.מ.	30,580	9,411 ₪ נגררים לפחות משנת 2005 21,168 ₪ נגררים מסוף שנת 2007
3	קרן מקפת	2,634	הסכום נגרר לפחות משנת 2005
4	עיריית חיפה	2,899	הסכום נגרר לפחות משנת 2005
5	עיריית טבריה	859	הסכום נגרר לפחות משנת 2005
6	עיריית אשדוד	1,722	הסכום נגרר לפחות משנת 2005
7	מבטחים ירושלים	(66,001)	הסכום נגרר לפחות משנת 2005
8	עיריית גבעתיים	(875)	הסכום נגרר לפחות משנת 2005
9	עיריית הוד השרון	(2,689)	הסכום נגרר לפחות משנת 2005
10	עיריית רמת גן	10,263	2,358 ₪ נגררים לפחות משנת 2005 7,905 ₪ נגררים מ-08/2007

בתגובה לטיטוט הממצאים, מתאריך 27/07/09, מסר מנהל מת"ש כי "נערכו פקודות יומן לחישוב הסכומים שהתקבלו 'מוסדות משתתפים' בספרי העירייה, אולם עקב תקלה, חלקן של פקודות אלה לא נרשמו, ובימים אלה נעשה התיקון בספרים."

התשלום לעובדים הגוררים הסכמי רציפות מקרנות פנסיה

28. כפי שנאמר בסעיף 20 ב', במקרים שמדובר בגרירת זכויות פנסיה מקרן פנסיה, מתבצע במת"ש "תיקנון" לאחוז הפנסיה המועבר מהקרן, בהתאם לסכום אותו מסכימה הקרן להעביר, להלן דוגמא:

בתאריך 02/10/08 התקבלה הודעה מקרן הפנסיה "מבטחים" על הסכמתה להשתתף בתשלום הקצבה של עובדת שפרשה לגמלאות.

שיעור הקצבה, לפי קרן הפנסיה, היה 6.66% מתוך שכר קובע של 6,082 ₪, דהיינו 405 ₪.

המשכורת הקובעת של העובדת בעירייה היתה 10,596 ₪.

על מנת להתאים את הסכום שהתקבל מהקרן לחלק היחסי של הסכום בגמלה, בוצע חישוב במת"ש לפיו נקבע כי ה-405 ₪ שהתקבלו מהקרן מהווים 3.82% מהמשכורת הקובעת בעירייה. שיעור זה צורף לשיעור הפנסיה לה זכאית העובדת בגין שירותה בעירייה, ודווח למחשב.

29. מהסכומים המועברים לעירייה מקרנות הפנסיה, מנכות הקרנות עמלת דמי ניהול בשיעור 1.75%.
- העירייה מפחיתה את הסכום מקצבת העובד, ואינה סופגת את עלות דמי הניהול.
30. בנוסף, הקרנות אינן מעבירות את עלות מס השכר בשיעור 7.5% על חלקן בפנסיה של העובד.
- מנגד, העירייה מעבירה לשלטונות המס מס שכר על כל סכומי השכר והפנסיה שהיא משלמת. למעשה, סופגת העירייה את עלות מס השכר של עובדים הגוררים זכויות פנסיה מקרנות הפנסיה. לפי חישוב הביקורת, מדובר בלמעלה מ- 5,000 ש"ח מדי חודש.

העירייה כרשות מעבירה

31. נכון לחודש אוקטובר 2008, העבירה העירייה לגופים חיצוניים סך של 465 אש"ח בגין 198 עובדים – השתתפותה בתשלום הפנסיה שלהם המשולמת ע"י אותם גופים, במסגרת הסכמי רציפות זכויות.
32. בעוד שבמערך כוח אדם הממוחשב מופיעים שמות ופרטי מקבלי הקצבה המשולמת ע"י העירייה, הרי שלגבי האוכלוסיה שבגינה העירייה היא "רשות מעבירה" המצב הוא אחר לחלוטין: מתוך 198 עובדים שהעירייה נדרשת לשלם בעבורם, רק 13 עובדים מופיעים במערך כוח אדם הממוחשב.
33. הבקרה על השמות והסכומים המופיעים ברשימות המוגשות לעירייה לתשלום, נעשית ע"י מת"ש והיא מצטמצמת להשוואת השמות והסכומים המופיעים בחודש מסויים, לאלה שהופיעו בחודש הקודם. לא נעשתה, במהלך השנים, בדיקה לאימות הנתונים והצורך בהעברת הסכומים בגין העובדים המופיעים באותן רשימות. בתגובה לטיטת הממצאים מסר מנהל מת"ש כי "כאשר מתקבלת דרישה להשתתפות ממוסדות משלמים, נערכת בדיקה... בהשוואה לחודש קודם של מקבלי הקצבה, אם הוסר שם מהרשימה, ההנחה שהוא נפטר ולא זכאי לתשלום השתתפות. אם הרשימה שמתקבלת ממוסדות משלמים כוללת שמות שלא היו בעבר, ויש לכך אישור מממונה פרישה ופיצויים, אזי משולמת ההשתתפות בנינם. אם אין אישור מממונה פרישה ופיצויים, סגן מנהל מת"ש מוודא עם המוסד הרלוונטי את סיבת הופעתו ברשימה... ולאחר קבלת הבהרה מבוצע התשלום ע"י העירייה."
34. הביקורת פנתה לאגף כוח אדם על מנת לקבל מידע האם אותם 185 עובדים שהעירייה מעבירה בגינם מידי חודש דמי השתתפות בעלות הפנסיה למוסדות אחרים – אכן היו בעבר עובדי עירייה. התברר כי אין מאגר נתונים ממוחשב הכולל עובדים שעבדו אי פעם בעירייה. הרישום של התיקים הישנים הוא ידני וקיים קושי באיתור התיקים. לחלק מהשמות שהעבירה הביקורת לממונה על הארכיב לא נימצא תיק למרות שהופיעו ברישומים הידניים, חלק לא הופיעו ברישומים ונמצא תיק, וחלק לא הופיעו ברישומים ולא נמצא להם תיק.

35. בנוסף, לשאלת הביקורת מסר סגן מנהל מת"ש כי מאחר והשמות המופיעים ברשימות המוגשות לעירייה אינם של פנסיונרים של העירייה, מנועה העירייה מלבדוק סטטוס שלהם בקובץ מרשם התושבים. ההנחה היא כי הגוף/המוסד המשלם את הפנסיה לעובד ותובע את השתתפותו – הוא זה שמבצע את הבדיקה (פעיל או נפטר). בתגובה לטיוטת הממצאים מתאריך 27/07/09 מסר מנהל מת"ש כי "לא ניתן לערוך אימות פרטים עם רישומי משרד הפנים לגבי אוכלוסיה שאיננה גמלאי עירייה. לפיכך, אנו נערכים לפניית אל "המוסדות המשלמים" כדי לקבל "אישורי חיים" בנוגע לגמלאים שבאחריותם."

36. להלן טבלת השוואה בין סה"כ הסכומים שהעירייה תבעה ממוסדות אחרים במסגרת הסדר רציפות הזכויות, לבין סה"כ הסכומים שהעירייה העבירה לאותם מוסדות (הנתונים לחודש 10/2008, באש"ח, וכוללים עובדים לשעבר של העירייה ושל המרכז הרפואי):

אוצר		רשויות מקומיות		קרנות פנסיה		סה"כ	
מספר עובדים	סכום	מספר עובדים	סכום	מספר עובדים	סכום	מספר עובדים	סכום
85	192	25	80	72	74	182	346
110	295	47 (**)	104 (**)	41	66	198	465

הערות:

* מתוך 85 גמלאים בגינם נתבעה השתתפות האוצר בתשלומי פנסיה, 37 היו עובדים לשעבר של המרכז הרפואי "איכילוב" (43%).

מתוך 97 גמלאים בגינם נתבעה השתתפות רשויות מקומיות וקרנות פנסיה בתשלומי הפנסיה, 25 היו עובדים לשעבר של המרכז הרפואי (26%).

** כולל 42 מקבלי גמלה מאוניברסיטת תל-אביב בגינם מועברים לאוניברסיטה, מדי חודש, כ- 84.5 אש"ח, וכן גמלאי אחד מהמכון למחקר ביולוגי. שני המוסדות אינם מופיעים בהסכמי רציפות זכויות הפנסיה. כמו כן לא נמצאו העברות מאותם מוסדות, לעיריית תל אביב – יפו.

בתגובה לטיוטת הממצאים, מסר מנהל מת"ש כי: "למיטב ידיעתנו, בראשית שנות ה-60, כאשר הופרדה אוניברסיטת תל אביב מעיריית תל אביב, נחתם הסכם ספציפי לעניין זכויות העובדים שהמשיכו באותה עת לעבוד באוניברסיטת תל אביב."

הקשר עם המרכז הרפואי "איכילוב"

37. העירייה מחייבת את המרכז הרפואי "איכילוב" בעלות השכר של עובדיו וגמלאיו.
38. הכספים שהעירייה גובה מהגופים המעבירים כספים בגין גמלאי המרכז הרפואי "איכילוב", נכנסים לקופתה של העירייה ונרשמים בחשבון "השתתפות בפנסיה ושמירת זכויות". חשבון זה כולל את הכספים הנכנסים לקופת העירייה בגין הסכמי הרציפות וכספי שמירת זכויות פנסיה (למשל – בגין חל"ת) של כלל עובדי העירייה והמרכז הרפואי, ללא הפרדה. מנהל מת"ש מסר לביקורת כי "תקציב הפנסיה מנוהל בספרי העירייה, ללא קשר למרכז הרפואי".
39. הסכומים שגובה העירייה ממוסדות אחרים, בגין עובדי המרכז הרפואי, אינם מקוזזים מחיוב השכר החודשי המוגש למרכז הרפואי. מדובר בסכום של למעלה מ- 100,000 ₪ בכל חודש (לדוגמא: בחודש 10/08 הסכום עמד על כ- 114,000 ₪). הסכומים הנגבים הם בגין 62 גמלאים: 37 גמלאים בגינם הכסף מתקבל מהאוצר, ועוד 25 גמלאים בגינם הכסף מתקבל מרשויות מקומיות אחרות ומקרנות פנסיה.
40. הביקורת ביקשה לבדוק האם קיים הפרש בין הסכומים שהעירייה מקבלת מגופים אחרים בגין עובדי המרכז הרפואי במסגרת הסכמי הרציפות, לבין הסכומים שהיא מעבירה לגופים אחרים בגין אותה אוכלוסייה, והאם נעשה קיזוז בין הסכומים.
- סגן מנהל מת"ש מסר לביקורת כי לפני שנים הנושא נדון והוחלט לא לבצע קיזוז. הסיבה - קשה היום לדעת מי מבין העובדים שהעירייה, משתתפת בעלות הפנסיה שלהם, היה בעבר עובד המרכז הרפואי (מהסיבות שהוצגו בפרק הקודם). ההנחה היא שהסכומים מתקוזזים, פחות או יותר. בתגובה לטיטוט הממצאים מסר מנהל מת"ש כי "כאשר העירייה משלמת השתתפות עבור מוסדות אחרים, היא איננה יודעת מי מהגמלאים המופיעים ברשימה עבד במרכז הרפואי, ועל כן סוכם בזמנו שלא תחבצע התקוזזות עם המרכז הרפואי".

לתשומת לב:

התייחסויות המבוקרים ואחרים לטיטוט ממצאי הביקורת בשלב אימות הממצאים, מצורפות לדוח בפרק הנספחים, ומהוות חלק בלתי נפרד מדוח הביקורת. הנספחים להתייחסויות (אם צורפו) שמורים במשרד מבקר העירייה.

נספח א – התייחסות מנהל מת"ש מתאריך 27.7.2009

נספח ב – התייחסות מנהל אגף משאבי אנוש מתאריך 29.7.2009.

נספח ג – התייחסות מנהל מחלקת הנהח"ש מרכזית מתאריך 29.6.2009

נספח ד – התייחסות גזבר העירייה מתאריך 2.7.2009

מסקנות

41. אופן הרישום והמעקב (הידניים) אחר המבקשים להצטרף להסדר רציפות זכויות הפנסיה, כפי שמתנהל באגף משאבי אנוש, אינו מאפשר לדעת מי וכמה מהעובדים שטרם הגיעו לגיל פרישה כלולים בהסדר, כמה עובדים הגישו בקשה ועניינם טרם הסתיים, משך הטיפול בבקשות, מהם המוסדות אליהם נעשו הפניות.
42. אי קיום מנגנון המתריע על עובדים שפרשו לפנסיה לפני גיל 60, וכלולים בהסדר רציפות פנסיה, עלול להביא לפגיעה בגמלת העובד או שאריו עקב אי תביעה של החלק היחסי בפנסיה מרשות מעבירה אחרת.
43. ביצוע חישובים רטרואקטיביים באופן ידני, לצורך תביעת הסכומים מרשות מעבירה וזיכוי הגמלאי, עלול להביא לטעות בסכומי התביעה.
44. אי ביצוע התאמות לחשבונות "המוסדות המעבירים", והמצאות יתרות פתוחות הנגררות משנים קודמות, יכולים להצביע על רישום שגוי או חלקי באותם חשבונות, או גביה ביתר או בחסר באותן שנים.
45. השילוב של העדר בסיס נתונים מלא וממוחשב, הכולל את כל עובדי העירייה לשעבר, יחד עם אי הסדר הקיים בארכיב כח אדם בנוגע לאוכלוסיה זו, פוגע ביכולת העירייה לקבל מידע ניהולי וסטטיסטי, ובעיקר פוגע ביכולת הבקרה של העירייה בנושאים שהעירייה עדיין קשורה עם אותם עובדים, כמו הנושא שבו עוסק דוח ביקורת זה, דבר שעלול לחשוף את העירייה לנזקים כספיים. לעירייה אין בקרה מלאה על שמות העובדים והסכומים המוגשים לה ע"י גופים אחרים בדרישה להשתתפות בתשלום הפנסיה אצל אותם גופים. במצב הנוכחי, טעות שנפלה בעבר באחת הרשימות, תמשיך להופיע גם בעתיד.
46. חשיפה נוספת לתשלומי יתר נובעת מאי נקיטת שתי פעולות המתחייבות "כבקרה מפצה" למצב שתואר בסעיף הקודם:
- א. דרישה חד פעמית, מאותם מוסדות שהם "הבעלות האחרונה", להציג הסכמת העירייה להשתתפות בגמלה.
- ב. בקשה להצגה תקופתית של "אישורי חיים" לגבי אותם גמלאים שהעירייה משתתפת בתשלום גמלתם.

47. בהעדר בסיס נתונים כנ"ל, לא ניתן לבדוק מי מבין העובדים עבד במרכז הרפואי, וזאת לצורך בדיקה אם הסכום שהעירייה מעבירה לגופים אחרים, בגין עובדי המרכז הרפואי, גדול מהסכום שהעירייה מעבירה לאותם גופים, ולדרוש או לזכות את המרכז הרפואי בהפרש. בנוסף, אי ההפרדה בין רישום התקבולים או ההעברות לגופים אחרים, של העירייה והמרכז הרפואי, עלול להקשות מאד על ביצוע קיזוז כנ"ל.
48. העובדה שלא תמיד יזם אגף משאבי אנוש (ובמתכונתו הקודמת – אגף כוח אדם) הבאת מידע לעובדים על אפשרות להצטרפות להסכם רציפות זכויות פנסיה, אפשר שחשפה ועדין חושפת עובדים לפגיעה בגמלת הפנסיה שלהם או בגמלת השארים.

המלצות

49. יש לשקול הזנת הנתונים המופיעים בספר העזר המנוהל באגף משאבי אנוש, למודול הדיווח החדש שנפתח במערך כוח אדם הממוחשב בשנת 2008 לנושא רציפות זכויות פנסיה, ולעדכן אותו בסטטוס הנכון. במידת הצורך, מומלץ לדרבן עובד להשלים את הטיפול בעניינו מול מקום עבודתו הקודם, עד להשגת האישור על הסכמה להעברת הכספים.
- נזכיר כי בתגובה לטיטוט הממצאים הודיע מנהל אגף משאבי אנוש לביקורת כי סוף הרבעון הראשון של שנת 2010 הוא תאריך היעד לסיום טיוב נתונים הסטוריים למערך משאבי אנוש והזנת נתוני רציפות זכויות משנת 1995.
50. במקרים שעובדים פרשו מהעירייה לפני גיל 60 וכלולים בהסדר רציפות זכויות פנסיה שלא מומש עקב פרישתם המוקדמת, יש ליצור מנגנון שיתריע על הגעת עובדים לגיל 60.
51. יש לבדוק אפשרות ביצוע חישוב תשלומים רטרואקטיבי באמצעות מערכת השכר הממוחשבת של מל"מ, במקום החישובים הידניים המבוצעים במת"ש.
- ראוי לציין כי בתגובה לטיטוט הממצאים מסר מנהל מת"ש כי יש כוונה למכן את החישוב עד סוף הרבעון הראשון של שנת 2010.
52. על מת"ש לבצע התאמות לחשבונות "המוסדות המעבירים". ההתאמות צריכות לכלול:
- בדיקה, בתוך כל חשבון, שכל הכספים המגיעים לעירייה התקבלו, חודש בחדשו.
  - בדיקה שכל החשבונות ביתרה אפס.
  - ניתוח וסגירה של יתרות פתוחות משנים קודמות.
- על אגף החשבות לוודא, ובמידת הצורך לדרוש, ביצוע התאמות כנ"ל מדי שנה.

53. על מנת לוודא כי העירייה מעבירה כספים לגופים אחרים רק עבור עובדיה לשעבר, יש לבקש מאותם גופים להמציא עותק/צילום מהתחייבות העירייה להשתתף בפנסיה בגין אותם עובדים שבאגף כוח אדם לא נמצא לגביהם מידע, ולהמציא, אחת לתקופה, "אישור חיים" של אותם גמלאים.
54. לאחר שתהייה לעירייה רשימה מלאה ומאומתת של העובדים בגינם מועברים כספי השתתפות העירייה בפנסיה לגופים אחרים, יש לאתר מתוך הרשימה את העובדים לשעבר של המרכז הרפואי, לסכם את הסכומים המועברים בגינם לאותם גופים, ולהשוות סכום זה לסכום שאנו מקבלים מגופים אחרים.
במידת הצורך, יש לחייב או לזכות את המרכז הרפואי בהפרש.
55. יש לשקול פיצול חשבונות התקבולים ממוסדות חיצוניים והעברות למוסדות חיצוניים בין גמלאי העירייה לבין גמלאי המרכז הרפואי, לצורך פישוט הליך הקיזוז.
56. יש להביא לידיעת העובדים מידע על האפשרות להצטרף להסכם רציפות זכויות הפנסיה באמצעות הפורטל העירוני, הודעות בתלושי השכר, באמצעות המנהלים או בכל דרך אחרת.
57. יש לבצע סדר בארכיב משאבי אנוש. הכוונה היא בעיקר לתיוק ורישום מסודר וממוחשב של תיקים ישנים של עובדים לשעבר.

לתשומת לב:

התייחסויות המבוקרים ואחרים למסקנות והמלצות הביקורת, מצורפות לדוח בפרק הנספחים ומהוות חלק בלתי נפרד מדוח הביקורת. הנספחים להתייחסויות (אם צורפו) שמורים במשרד מבקר העירייה.

נספח ה – התייחסות מנהל אגף משאבי אנוש מתאריך 19.10.2009.

נספח ו – התייחסות מנהל מת"ש מתאריך 21.10.2009.

נספח ז – התייחסות גזבר העירייה מתאריך 19.10.2009.

נספח ח – סיכום דיון סמוכ"ל משאבי אנוש ומינהל מתאריך 2.11.2009.